

آموزش و آسیب شناسی نظام آموزشی

مؤلف:

علی فرهادی

امیر هوشنگ خادم دینی

فهرست مطالب

فصل اول: تعاریف و مبانی آموزش

۱	مفهوم شناسی.....
۶	فلسفه آموزش در نظامهای سنتی، مدرن، پست-مدرن.....
۶	الف: دوران سنتی (عصر کشاورزی).....
۷	ب: دوران مدرن (عصر صنعتی).....
۷	پ: دوران پست-مدرن (فراصنعتی).....
۱۰	انواع آموزش.....
۱۴	انواع فنون آموزش.....
۲۷	اهمیت و ضرورت آموزش در سازمانها.....
۳۰	اصول آموزش در سازمانها.....
۳۲	فواید آموزش کارکنان.....
۳۴	تنگناها و مشکلات آموزش کارکنان.....

فصل دوم: طرح ریزی سیستم های آموزشی

۴۳	مدل اولیه طراحی نظام آموزشی.....
۴۸	نظام آموزشی فراگیر.....

فصل سوم: نظریه های یادگیری

۶۲	دیدگاه رفتارگرایی.....
۶۳	دیدگاه شناخت گرایی.....
۶۶	نظریه سازندگی یادگیری (ساختن گرایی).....
۷۰	انواع قابلیت های یادگیری.....
۷۰	مهارت های ذهنی.....
۷۲	اطلاعات کلامی.....
۷۲	راهبردهای شناختی.....
۷۲	مهارت های حرکتی.....
۷۳	نگرش و انگیزه.....
۷۳	طرح انگیزه های کلر.....

۷۶.....	تلفیق فعالیت‌های انسانی.....
۷۹.....	بکارگیری نظریه در موقعیت یادگیری.....

فصل چهارم: برنامه ریزی و نیازسنجی

۸۷.....	برنامه‌ریزی.....
۸۹.....	نیازسنجی آموزشی.....
۹۲.....	تعیین مفاهیم سیستم آموزشی.....
۹۷.....	الگوی مدیریت طراحی نظام‌های آموزشی.....

فصل پنجم: تجزیه و تحلیل

۱۰۲.....	تجزیه و تحلیل حرفه‌ای، آموزشی و مأموریتی.....
۱۰۲.....	ماهیت تجزیه و تحلیل.....
۱۰۶.....	تحلیل وظیفه.....
۱۱۰.....	تحلیل یادگیری.....
۱۱۱.....	اجرای تحلیل یادگیری.....
۱۱۲.....	تحلیل منبع.....
۱۱۷.....	تحلیل مخاطبان.....
۱۱۸.....	به‌روزرسانی الگوی ارزشیابی.....
۱۲۰.....	به‌روزرسانی الگوی مدیریت طراحی سیستم آموزشی.....

فصل ششم: طراحی آموزشی

۱۲۵.....	تدوین اهداف یادگیری.....
۱۳۰.....	رهنمودهایی برای تدوین اهداف.....
۱۳۶.....	اولویت‌بندی، دسته‌بندی و ترتیب و توالی اهداف.....
۱۳۹.....	تدوین آزمونها.....
۱۴۱.....	آزمون معیار.....
۱۴۹.....	عوامل تدوین آزمون.....
۱۵۶.....	طراحی الگوی آموزشی.....
۱۷۳.....	تعیین راهبردهای آموزشی.....
۱۸۰.....	طراحی فعالیت‌های آموزشی.....
۱۸۲.....	توسعه برنامه اجرا.....
۱۸۸.....	دنبال کردن فرایند کیفیت.....

۱۸۹	اهمیت الگوهای مدیریت.....
-----	---------------------------

فصل هفتم: توسعه آموزش

۱۹۳	آماده‌سازی طرح رنوس مطالب آموزش یا دوره.....
۱۹۵	تدوین متون آموزشی.....
۱۹۹	نصب سیستم مدیریت اطلاعات آموزشی.....
۲۰۱	به‌روزرسانی طرح ارزشیابی الگوی طراحی سیستمهای آموزشی.....
۲۰۱	ارزشیابی کیفیت.....
۲۰۳	پیگیری فرآیند کیفیت.....
۲۰۳	به روز کردن الگوی مدیریت.....
۲۰۵	معتبر سازی اعتبارسنجی آموزش.....
۲۰۷	انجام بازنگری درون.....
۲۱۰	اجرای آزمایش‌های فرد.....
۲۱۱	استفاده از رسانه در جریان آزمایش.....
۲۱۷	انجام آزمونهای عملیاتی.....
۲۱۹	نهایی کردن مطالب آموزشی.....

فصل هشتم: اجرای آموزش

۲۲۵	اجرای کارکردهای سیستم.....
۲۲۵	کارکرد مدیریتی.....
۲۲۷	کارکرد پشتیبانی.....
۲۳۲	کارکرد انتقال.....
۲۳۵	راهنمودهایی برای اجرای آموزش.....
۲۴۴	بازنگری در سیستم آموزشی.....
۲۵۸	ارزشیابی عملکرد شغلی.....

فصل نهم: ارزشیابی

۲۶۵	ارزشیابی تکوینی.....
۲۶۸	ارزشیابی تراکمی.....
۲۷۰	ارزشیابی میدانی یا عملیاتی.....

فصل دهم: آسیب‌شناسی آموزشی

۲۸۰	تعریف آسیب‌شناسی
۲۸۱	سیکل (چرخه) آسیب‌شناسی
۲۸۲	معیارها و اصول مهم در فرآیند آسیب‌شناسی
۲۸۳	رابطه میان مشکلات و آسیبها
۲۸۵	عوامل ایجاد کننده آسیبها
۲۸۵	انواع آسیب
۲۸۸	آسیب‌شناسی سازمانی
۲۹۰	مدل و الگوی آسیب‌شناسی سازمانی
۲۹۱	الگوی سه شاخه‌ای (C)
۲۹۸	الگوی فرایندی
۲۹۸	الگوی جامع آسیب‌شناسی EPSS
۳۰۰	الگوی کاربری استراتژی آسیب‌شناسی آموزشی
۳۰۰	الگوی توسعه واحدهای تحقیق و توسعه به عنوان راهبر
۳۰۱	استاندارد مدیریت آموزش ISO 10015: 1999
۳۰۲	الگوی مالکوم بالدریج
۳۰۳	الگوی دمنینگ
۳۰۴	مدل تعالی سازمانی (بنیاد کیفیت اروپا)
۳۰۷	مدل تعالی منابع انسانی
۳۰۸	الگوی سیپ (CIPP)
۳۰۹	مدل هفت بعدی وایزبورد (۱۹۸۵)
۳۱۰	مدل کرک پاتریک
۳۱۰	مدل هفت اس مک کینزی
۳۱۲	مدل وایزبورد
۳۱۴	مدل فورد
۳۱۵	مدل فیلیس

فصل یازدهم: گروه کانونی و تکنیک دلفی

۳۱۹	گروه کانونی
۳۲۱	تعریف گروه های کانونی

۲۱	تاریخچه گروه‌های کانونی
۲۳	هدف از ایجاد گروه‌های کانونی
۲۳	کاربرد گروه‌های کانونی
۲۴	مزایای گروه‌های کانونی
۲۴	معایب گروه‌های کانونی
۲۵	تفاوت مصاحبه گروه کانونی با مصاحبه انفرادی
۲۸	نحوه اجرای گروه‌های کانونی
۲۸	مراحل اجرای بحث گروهی متمرکز
۳۴۸	روش دلفی
۳۵۲	تاریخچه دلفی
۳۵۳	درخت تبارشناسی دلفی
۳۵۴	تعریف دلفی
۳۵۸	اهداف دلفی
۳۵۹	شرایط کاربرد دلفی
۳۵۹	اجزای اصلی دلفی
۳۶۵	فرایند دلفی
۳۶۹	روایی و پایایی روش دلفی
۳۷۱	روش دلفی فازی
۳۷۱	فرایند روش دلفی فازی
۳۷۲	مزایای دلفی
۳۷۳	محدودیت‌های دلفی

فصل دوازدهم: الگوی آسیب‌شناسی ارگانیک سیستم‌های آموزشی

۳۸۰	الگوی آسیب‌شناسی ارگانیک
۳۸۱	مراحل اجرا و کاربست الگوی ارگانیک آسیب‌شناسی
۳۹۱	کاربست الگوی ارگانیک
۳۹۸	منابع فارسی
۴۰۳	منابع لاتین

مقدمه مولفین

در عصر حاضر هیچ کس از فراگیری بی نیاز نیست، هر کسی در دوران زندگی خود به نحوی با یادگیری سروکار دارد و برای هماهنگی با محیطی که پیوسته روبه رشد و تغییر است، ناگزیر از یادگیری است.

«آموزش» در جوامع انسانی همواره از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و از مقوله‌های زیر بنایی هر جامعه محسوب می‌شود. چنانچه از گذشته‌های دور سوابق نهادهای مختلف جامعه را مورد بررسی قرار دهیم همواره با این واقعیت مواجه هستیم که کلیه نهادها و سازمان‌های موفق و پیشرو، برای آموزش اهمیت فوق‌العاده‌ای قائل بوده‌اند و آن را به عنوان شاخصه تعالی و رشد خود تلقی کرده‌اند.

امروزه نیز توسعه در جامعه انسانی به عنوان مهم‌ترین دارایی سازمان، نیازمند کیفی‌سازی مداوم به کمک برنامه‌ریزی آموزشی، به عنوان یکی از کارکردهای مهم مدیریت منابع انسانی در مدیریت سازمان‌ها به شمار می‌رود.

هر سازمانی بنا بر میزان توسعه‌یافتگی در حوزه‌های مختلف سازمانی، الگوهایی را جهت طراحی سیستم‌های آموزشی و آسیب‌شناسی آموزشی به کار می‌گیرد تا آسیب‌های آموزشی آن را شناسایی نموده و به مناسب‌ترین شکل ممکن نقاط بحرانی در بحث آموزش را نشان دهد. از این رو انتظار می‌رود هر سازمانی مناسب‌ترین الگو را جهت شناسایی آسیب‌های آموزشی خود انتخاب و اجرا نماید تا بتواند برنامه‌ای زمینه‌ساز ارتقاء سیستم آموزشی تهیه نماید.

با توجه به تغییرات مستمر و فزاینده و رشد سریع سازمان‌ها و پیچیده شدن اهداف و مأموریت آن‌ها و لزوم رقابت در صحنه‌های مختلف ملی و بین‌المللی، رسالت سیستم‌ها و نظام‌های آموزشی خیلی سنگین، پیچیده، متنوع و متعدد شده است و حرکت به سمت تعالی سازمانی، روش‌های معمول طراحی سیستم‌های آموزشی و آسیب‌شناسی، ابزارهایی توانمند برای تحقق اهداف سازمانی و شناسایی آسیب‌ها و مقایسه عملکردهای نظام

آموزشی با اهداف از پیش تعیین شده نیستند و بنابراین، ضرورت استفاده از الگویی که بتواند ضمن ارزیابی وضعیت موجود نظام آموزشی و تشخیص نقاط قوت و ضعف و نواحی قابل بهبود، مبنای صحیحی جهت برنامه‌ریزی‌های استراتژیک و طراحی سیستم‌های آموزشی را ایجاد نماید، بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود.

در این اثر تلاش شده تا ضمن پرداختن به مبانی آموزش و نظریه‌های مهم یادگیری و همچنین فرایند طراحی سیستم‌های آموزشی شامل نیازسنجی آموزشی، برنامه‌ریزی، طرح‌ریزی آموزشی، توسعه آموزش، اجرا و ارزشیابی به اجمال به مدل‌های آسیب‌شناسی در حوزه آموزش و یادگیری نیز پرداخته شود.

از نوآوری‌های این اثر پرداختن به الگوهای مختلف آسیب‌شناسی آموزشی و ارائه مدل جدید الگوی «آسیب‌شناسی ارگانیکی» در علوم انسانی و اجتماعی با تکیه بر مدل استفاده شده در در حوزه دانش «پالوژن پزشکی» می‌باشد. این الگو بر آن است تا آسیب‌های سازمانی در زمینه‌های مختلف را در چهار لایه شامل: علل ایجاد آسیب، مکانیزم رشد و پیشرفت آن آسیب در سازمان، تغییرات ایجادشده آسیب در سیستم‌های مختلف سازمان و در نهایت پیامدهای عملکردی در سازمان علائم آسیب را شناسایی و تحلیل نماید و در نهایت راه را برای ارائه راه‌کارهایی اصلاحی بگنجد.

مولفان امیدوارند که این اثر بتواند راهی برای ارتقای دانش طراحی و تدوین دوره‌های آموزشی در کشور ما، فراروی علاقمندان و پژوهشگران این حوزه قرار دهد؛ و ما توفیقی الا بالله.....

نیک بخش حبیبی و علی فرهادی

تابستان ۱۳۹۶